

Küreselleşmenin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

Teachers' Opinions on the Effects of Globalization on the Education Process in Primary Education

Betül BALKAR¹

Habib ÖZGAN²

Özet

Bu çalışmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin küreselleşme kavramına yükledikleri anlamların ve küreselleşmenin, ilköğretim kademesindeki eğitim sürecini nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları Adana ilinde görev yapan 43 ilköğretim okulu öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların görev yaptıkları kademe açısından benzerlik göstermesi amaçlandığından, katılımcıların seçiminde benzeşik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında, görüşme formu yönteminden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde ise, içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri ile nitel verilerin sayısal analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşlerinin; öğrenci nitelikleri, öğretmen görevleri, okul yöneticisi görevleri, öğretim süreci, eğitim programları ve yabancı dil öğretimi temalarında toplandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, ilköğretim, ilköğretim okulu öğretmenleri

Abstract

In this research, it is aimed to determine the meanings which primary school teachers understand from globalization concept and to determine the primary school teachers' views about the effects of globalization on education process in primary education. Qualitative techniques were used in this study. The participants of the research are 43 primary school teachers who work in Adana province. Participants were chosen by using homogeneous sampling because it was aimed to work with participants from similar grades. Interview form was used while collecting data. Content and descriptive analysis techniques and numerical analysis of qualitative data were used to analyze the data. As a result of the research, it has been determined that teachers' opinions on the effects of globalization on education process in primary education concentrate under the topics of student characteristics, teacher assignments, tasks of school administrators, teaching process, training programs and foreign language teaching.

Keywords: globalization, primary education, primary school teachers

Giriş

Küreselleşme, son zamanlarda hakkında sürekli konuşulan ve çeşitli sektörlerdeki etkisinin irdelendiği bir kavram haline gelmiştir. Küreselleşme kavramının ne anlama geldiği ve neleri kapsadığı sürekli tartışılan bir durumdur. Bu nedenle, küreselleşmeye ilişkin kesin bir tanımlama da bulunmamaktadır (Aydemir ve Kaya, 2007). Şimşek ve Ilgaz (2007), küreselleşme kavramının tanımlanmasında ortak bir anlayışın olmamasının, küreselleşme

* Bu çalışma, 8-11 Ekim 2009 tarihleri arasında Bursa'da düzenlenen Uluslararası Kültürlerarası Diyalog ve Eğitim Kongresi'nde sunulan sözlü bildirinin gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş şeklidir.

¹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Doktora Öğrencisi, b.balkar@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozgan@gantep.edu.tr

olgusunun varlığı ile doğru orantılı olmadığını; küreselleşmenin ekonomik, siyasi, kültürel ve ekolojik alanların tümünü etkilediğini ve bu alanların bir dönüşüm süreci içerisine girmelerini gerekli kıldığını belirtmiştir. Yaşamımızı şekillendiren sosyal, politik ve ekonomik güçleri anlayabilmek için, küreselleşmenin ne anlama geldiğini de bilmek gerekmektedir. Yaşamımızı şekillendiren bu güçler aynı zamanda eğitimin amaçlarını ve anlamını nasıl algıladığımızı da etkilemektedir (Hyttten ve Bettez, 2008).

İlk olarak, küreselleşme kavramının kendisinin, yeni bir şey olmayıp kapitalizmin yeni bir biçimi, kapitalist ilişkilerin hem yatay (coğrafi) hem de dikey (insan yaşamını şimdiye dek görülmemiş ölçüde etkileyen) yaygınlaşması olduğunu ısrarla vurgulamak gerekir. Ancak, kapitalist ilişkilerdeki gelişmenin, 1970'lerden bu yana görülen ve genellikle küreselleşme başlığı altında toplanan iki değişik boyutu vardır. Teknolojideki gelişmeler ve iktidar merkezileşmesindeki gelişmeler... Teknolojideki ilerlemeyi ekonomik gücün küresel merkezileşmesinden ayırmak, ikisinin bileşiminin sınıf ilişkilerini nasıl değiştirdiğini görmek, gerek çözümlene gerekse siyasi strateji açısından önemlidir (Marcuse, 2001, s.202).

Küreselleşme, yaklaşık tüm toplumları, ülkeleri, organizasyonları ve bireyleri, farklı değer yargılarıyla, çift taraflı bağımlılıkların kompleks sisteminin içine çeken, sınırlar ötesi etkileşimlerdeki bir artışı ve yoğunlaşmayı ifade etmektedir (Messner ve Nusscheler; 1996; akt: Yıldız, 2006, s.37).

Küreselleşme sürecinin ne anlama geldiği kadar, olumlu ve olumsuz etkileri de sürekli tartışılan bir konudur. İnsanlığın ortak değerlerinin oluşmaya başlaması, insan hakları, özgürlük, adalet gibi kavramların yaygınlaşması, kitlesel olarak yetişmiş nitelikli nüfusa ihtiyaç olduğu gerçeğinin farkına varılması, sağlıklı yaşam olanaklarının genişlemesi, serbest dolaşımın sağlanması, ülkeler arasında ortak eğitim politikalarının oluşturulması küreselleşmenin olumlu etkileri arasında sayılmaktadır. Ulusal sınırların yok sayılıp, bağımsızlık ve milli egemenlik gibi kavramların içinin boşaltılması, zenginlik ve refah dağılımının yanı sıra fakirlik ve sefaletin dağılımını da hızlandırması, ülkelerin küreselleşme sürecinin dışında kalmama ile ulusal bütünlüğü koruma ikileminde kalması küreselleşmenin olumsuz etkileri arasında belirtilmektedir (Balay, 2004).

Küreselleşmeye ilişkin yapılan söylemleri farklı boyutlarda gruplandırmak mümkündür (Şen, 2008): Küreselci perspektife sahip olanlar, küreselleşmenin çağdaş dünyayı şekillendiren bir dinamik olduğunu düşünmekte ve küreselleşmeyi desteklemektedirler. Küreselci görüş ekonomiye öncelik tanımakta ve siyaset, kültür gibi konuları ekonomiye bağlı alt değişkenler olarak nitelendirmektedir. Şüpheli söylem, küreselleşmeye karşı olumsuz bir

bakış açısına sahiptir ve ekonomik hegemonya kuruculuğunu eleştirmekte ve küreselleşme yerine küreselleştirmeden bahsetmek gerektiğini belirterek, bu kavramın aldatıcı bir kavram olduğunu düşünmektedir. Bu iki görüşün dışında kalan dönüşümcü söylem ise, küreselleşmeyi hem fırsatlar taşıyan hem de riskleri olan bir süreç olarak görmektedir.

Eğitimde küreselleşmenin algılanışı ve benimsenmesi güncel eğitim sorunları arasında yer almaktadır (Doğan, 2002). Eğitim alanındaki küreselleşme sürecinin, dünyadaki ekonomik ve siyasi sisteme bağlı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Toplumlar bir yandan kendi ülkelerinin gerektirdiği yönde, bir yandan ise dünyada var olan sistemin ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda eğitim sistemlerini geliştirmektedirler. 1980'lerin başından günümüze kadar eğitim alanında küreselleşme kapsamında; “yönetişimde değişme, metalaşma, ölçeklerin değişmesi ve yeni kimliklerin ayrıcalıklı hale getirilmesi” (s.125) olmak üzere birbirine paralel dört gelişme meydana gelmiştir. Eğitime duyulan ihtiyaç, bireylerin çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmasını sağlama ve bu şekilde toplumsal ve ekonomik sistemlerin de sürekliliğini sağlayabilme isteğinden kaynaklanmaktadır (Özgür, 2006). Küresel hareketler, toplumsal beklentilerde sürekli bir değişim rüzgârı oluşturduğu için, eğitim alanında da bu değişim rüzgârına cevap verebilecek değişimlerin olması kaçınılmaz olmaktadır. Bilgi ve teknolojideki değişimlerin ülkelerin ihtiyaç duyduğu insan modelini değiştirmesi sonucunda, eğitim kurumları değişen ihtiyaç ve beklentilere cevap verebilmek için, eğitim sistemini bu doğrultuda yapılandırma ihtiyacı duymaktadır (Karaca, 2008). Bu değişimleri gerçekleştirebilmek için ise, çeşitli eğitim reformlarına başvurulmaktadır. Küreselleşme sürecindeki gelişmeler doğrultusunda eğitim sistemini tekrar gözden geçiren birçok ülke gibi, Türkiye de küreselleşme sürecinde bilgi toplumu olabilme yönünde eğitim sisteminde değişiklikler yapma yoluna gitmiştir. Türkiye’de de, yeni gelişmeler ve değişmelere cevap vererek, eğitimde kaliteyi artırma adına yeni öğretim programları oluşturulmuştur. Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ve eğitim bilimleri alanındaki öğretme/öğrenme anlayışında gözlenen gelişmeler, yeni bir öğretim programının oluşturulmasının nedenleri arasında sayılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005).

Her ne kadar küreselleşmenin olumlu getirilerinden yararlanılarak eğitim sistemlerinde birtakım olumlu değişimler gerçekleştirilse de, küreselleşme kavramında olduğu gibi, küreselleşmenin eğitim sürecindeki etkisi konusunda da birtakım olumsuz görüşler bulunmaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre, Türk Milli Eğitimi’nin ilkeleri; genellik ve eşitlik, ferdin ve toplumun ihtiyaçları, yöneltme, eğitim hakkı, fırsat ve imkân eşitliği, süreklilik, Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliği, demokrasi eğitimi, laiklik, bilimsellik, planlılık, karma eğitim, eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin

işbirliği ve her yerde eğitimidir. Küreselleşme anlayışının, Milli Eğitimin Temel İlkelerinin göz ardı edilmesine neden olabilecek politikaları geçerli kılabileceği ifade edilmektedir. Yeni liberal politikaların “maliyetine katlanan” (s.24) kesimlerin eğitim hakkını savunmasının, genellik, eşitlik, fırsat ve olanak eşitliğini ortadan kaldıracabileceği belirtilmektedir (Şentürk, 2008).

Daha kaliteli hizmet verebilmek adına, küreselleşmenin etkilerinin neler olduğunun belirlenmesi birçok sektörde olduğu gibi, verdiği hizmetin kalitesinin hayati öneme sahip olduğu eğitim kurumlarında da gerekli bir hal almıştır. Aynı zamanda, bireylerin küreselleşmeye ilişkin algılarının, eğitim sistemini nasıl algıladıklarını etkilediği düşünüldüğünde, özellikle öğretmenlerin küreselleşme kavramını nasıl algıladığının ve algılayış biçimlerinin, küreselleşmenin eğitim sürecindeki etkilerine ilişkin görüşlerini nasıl etkilediğinin belirlenmesi de büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin küreselleşme kavramına yükledikleri anlamların ve küreselleşmenin, ilköğretim kademesindeki eğitim sürecini nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Problem Durumu

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim okulu öğretmenlerinin küreselleşme kavramına yükledikleri anlamlar nelerdir?
2. İlköğretim okulu öğretmenlerinin, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. İlköğretim okulu öğretmenlerinin, küreselleşme kavramına yükledikleri anlamlar, küreselleşmenin, ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşlerini etkilemekte midir?

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları Adana ilinde görev yapan 43 ilköğretim okulu öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecini nasıl etkilediğinin belirlenmesi amaçlandığından, araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmenler de ilköğretim kademesinde çalışan öğretmenler arasından homojen

örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Böylece öğretmenlerin görev yaptıkları kademe açısından benzer özellik göstermesi sağlanmıştır.

Katılımcılara Ait Özellikler

Katılımcı öğretmenlerin 29'u kadın, 14'ü erkektir. Öğretmenlerin 13'ü Türkçe, 11'i Sınıf, 8'i Matematik, 7'si İngilizce, 2'si Sosyal Bilgiler, 1'i Beden Eğitimi ve Spor, 1'i Rehberlik öğretmenidir. Öğretmenlerin 6'sı 0-5 yıl arası, 24'ü 6-10 yıl arası, 13'ü 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme formu yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular şunlardır:

- 1) Küreselleşme kavramı size ne ifade ediyor?
- 2) Küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim süreci üzerinde etkileri nelerdir?

2.1. Öğretmenlerin yerine getirmesi beklenen sorumluluklar üzerinde etkisi var mı? Varsa nelerdir?

2.2. Öğrencilere yönelik beklentiler üzerinde etkisi var mı? Varsa nelerdir?

2.3. Öğretim süreci üzerinde etkisi var mı? Varsa nelerdir?

2.4. Eğitim programları üzerinde etkisi var mı? Varsa nelerdir?

2.5. Okul yöneticilerinin yerine getirmesi beklenen sorumluluklar üzerinde etkisi var mı? Varsa nelerdir?

- 3) Küreselleşmenin ilköğretim okullarındaki eğitim süreci üzerinde olumsuz bir etkisi var mı?

Araştırma öncesinde hazırlanan soruların pilot denemesi 4 öğretmenle yapılan görüşmeler ile gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada kullanılan görüşme formu taslağında yukarıda belirtilen birinci, ikinci ve ikinci soruya bağlı sondalar yer almıştır. Pilot görüşmelerde öğretmenler sadece küreselleşmenin olumlu etkilerinden söz etmişlerdir. Ancak kendilerine olumsuz etkilerin neler olduğu sorusu ayrı olarak sorulduğunda, düşündükleri olumsuz etkileri de ifade etmişlerdir. Bu nedenle, küreselleşmenin eğitim sürecindeki olumsuz etkilerini konu alan soru, görüşme formuna pilot görüşmelerden sonra eklenmiştir. Yapılan görüşmelerde öğretmenler taslak formda yer alan soruları anlamakta ve cevaplandırmakta güçlük çekmedikleri için sorularda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Görüşme formunun son şekli bir uzmana da gösterilerek onayı alınmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler ortalama 15-30 dakika arasında sürmüştür. Araştırmanın katılımcılarının

her birine bir numara verilmiş ve araştırma sorularına verdikleri yanıtlar bu numaralar ile birlikte not edilmiştir.

Nitel verilerin geçerliğini sağlamak için; kullanılan sorular, toplanan veriler ve yapılan kodlamalar hakkında bir uzman görüşüne, toplanan veriler doğrultusunda yapılan çıkarımlar hakkında 3 katılımcının teyidinde başvurulmuş ve katılımcı görüşlerinden ayrıntılı betimlemeler sunulmuştur. Güvenirliği sağlamak için ise, araştırmada ulaşılan sonuçlar ve ham veriler arasındaki uygunluğa ilişkin bir uzman tarafından teyit incelemesi yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde, içerik ve betimsel analiz yöntemleri ile nitel verilerin sayısal analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde tema, alt tema ve kavramlar olmak üzere 3 kategori altında kodlama yapılmıştır. Araştırmada; küreselleşme kavramına yüklenen anlamlar, küreselleşme sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim süreci üzerinde gözlenebileceği düşünülen olumsuz etkileri ve küreselleşme sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkileri olmak üzere üç ana tema belirlenmiştir. Bu üç ana tema araştırma soruları ile elde edilmek istenen verilerin içeriğine göre adlandırılmıştır. Alt temalar ise, küreselleşmenin eğitim süreci üzerindeki etkilerine ilişkin hazırlanan soruya (ikinci görüşme sorusu) verilen cevapların analizindeki alt temalar dışında, tamamen araştırma verilerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu soruya verilen cevapların analizinde belirlenen altı alt temadan birisi de (yabancı dil öğretimi) araştırma verileri doğrultusunda belirlenmiştir. Diğer beş alt tema bu soruya bağlı olarak, öğretmenlere yöneltilen sondaların odaklandığı konular doğrultusunda oluşturulmuştur. Alt temalar altında yapılan kavramsal kodlamaların hepsi araştırma verilerinden yola çıkılarak yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, küreselleşmenin eğitim süreci üzerinde doğrudan gözlenen olumsuz bir etkisinin olmadığını sadece bu konudaki endişelerini dile getirmelerinden dolayı, söz konusu bu olumsuz etkiler küreselleşmenin etkileri altında kodlanmamıştır. Öğretmenlerin ileriye dönük bu endişeleri, gözlenebilecek olumsuz etkiler ana teması altında ayrı olarak kodlanmıştır. Verilere ilişkin yapılan tematik ve kavramsal kodlamaların dışında, bu kodlamalara örnek teşkil edecek öğretmen ifadelerinden doğrudan aktarmalar yapılmıştır.

Araştırmanın üçüncü problemini oluşturan; ilköğretim okulu öğretmenlerinin, küreselleşme kavramına yükledikleri anlamların, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşlerini etkileyip etkilemediğini belirlemek için ise şu şekilde bir yol izlenmiştir: Küreselleşme kavramına yüklenen anlamlar ve küreselleşme

sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkileri ana temalarında kodlanan alt temaların birlikte kullanılma sıklığı hesaplanmıştır. Yani her bir katılımcının birinci ve ikinci görüşme sorularına verdikleri yanıtların tematik kodlamaları birlikte değerlendirilmiştir. Bu şekilde bu iki ana temaya ait alt temaların birlikte kullanılma sıklıklarının belirgin bir dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Belirgin dağılım ile belirtmek istenen; ana temaların birine ait her bir alt temanın, diğer ana temaya ait alt temalardan biriyle kullanılma oranının belirgin bir şekilde (% 50'den fazla) daha fazla olmasıdır.

Bulgular ve Yorum

Küreselleşme Kavramına Yüklenen Anlamlar Temasına Ait Bulgular

Öğretmenlerin küreselleşme olgusundan ne anladıklarına ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, görüşlerinin; ekonomi, siyaset, kültür, eşitlik, benzeşme ve ulaşım alt temalarında toplandığı görülmektedir. Alt temalar, alt temalar altında yapılan kavramsal kodlamalar ve alt temaların kullanım sıklığı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Küreselleşme Kavramına Yüklenen Anlamlar Temasına Ait Alt Temalar, Kavramsal Kodlamalar ve Alt Temaların Kullanım Sıklığı (Frekans)

TEMA 1: Küreselleşme Kavramına Yüklenen Anlamlar	
Alt Tema 1: Ekonomi (f: 40) <ul style="list-style-type: none">Sermaye akışıEkonomik PazarEkonomik bütünleşme	Alt Tema 2: Kültür (f: 37) <ul style="list-style-type: none">Fikir ve teknolojilerin küresel çapta kullanılmasıKültürel bütünleşme
Alt Tema 3: Siyaset (f: 24) <ul style="list-style-type: none">Siyasal bütünleşmeDevlet ilişkilerinin yakınlaşması	Alt Tema 4: Benzeşme (f: 23)
Alt Tema 5: Eşitlik (f: 17)	Alt Tema 6: Ulaşım (f: 15) Serbest dolaşım

Öğretmenlerin küreselleşme hakkındaki düşünceleri incelendiğinde, küreselleşme olgusunu öncelikli olarak ekonomi çerçevesinde değerlendirdikleri görülmektedir. Ekonomi alt teması 40 defa kullanılmış ve frekansı, küreselleşme kavramına yüklenen anlamlar temasında kodlanan alt temaların frekansları arasında, en yüksek değere sahiptir.

Küreselleşme olgusunu ekonomi kapsamında değerlendiren öğretmenlerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Küreselleşme kavramından; ülkeler arasında oluşan kültürel, siyasal ve ekonomik yönden bir bütünleşmeyi, benzeşmeyi anlıyorum.

Küreselleşme deyince aklıma ilk gelen, küresel çapta ekonomik bir pazar oluşturmak. Ben küreselleşmeyi daha çok ekonomik durumlarla ilişkilendiriyorum.

Öncelikle ülkeler arasında sermaye akışının kolaylaşması ve yaygınlaşmasını ifade ediyorum.

Öğretmenler küreselleşme kavramını ekonominin yanı sıra siyaset ve kültür kapsamında da değerlendirmişlerdir. Küreselleşmeyi siyaset ve kültür ile ilişkilendiren öğretmen görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Üretilen fikirlerin, teknolojilerin küresel çapta kullanılması, paylaşılmasıdır bence. Ancak fikirlerin ve teknolojilerin paylaşımı ile küreselleşme gerçekleşebilir.

Devletler arasındaki ilişkilerin daha yakın olmasını ifade ediyorum. Zaten devletler arasındaki ilişkiler yakın olunca, küreselleşmenin kapsadığı bütün konular kolayca uygulamaya konulabilir.

Küreselleşme kavramından; ülkeler arasında oluşan kültürel, siyasal ve ekonomik yönden bir bütünleşmeyi anlıyorum.

Ekonomi, siyaset ve kültür temalarında toplanan küreselleşme olgusuna ilişkin öğretmen görüşlerinin yanı sıra, bu kategorilerde yer almayan eşitlik, benzeşme ve ulaşım konularına vurgu yapan öğretmen görüşleri de bulunmaktadır. Bu temaları vurgulayan öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Küreselleşmenin ifade ettikleri arasında, ülkeler arasındaki sınırların kalkması yani insanların serbest dolaşımının sağlanması var.

Küreselleşmenin ifade ettiği en önemli şey bence eşitliği getirmesidir. Yani, ülkeler arasında sağlanacak benzeşme ile aynı zamanda birçok alanda eşitliğin de sağlanacağına inanıyorum.

Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkileri Temasına Ait Bulgular

Öğretmenlerin küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşleri; öğrenci nitelikleri, öğretmen görevleri, öğretim süreci, eğitim programları, yabancı dil öğretimi ve okul yöneticisi görevleri olmak üzere altı alt tema altında

toplanmaktadır. Bu alt temalar, alt temalara bağlı olarak yapılan kavramsal kodlamalar ve alt temaların kullanılma sıklığı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkileri Temasına Ait Alt Temalar, Kavramsal Kodlamalar ve Alt Temaların Kullanım Sıklığı (Frekans)

TEMA 2: Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkileri	
Alt Tema 1: Öğrenci Nitelikleri (f: 42) <ul style="list-style-type: none">• Kendine güvenen• Dünya sorunlarına duyarlı• Ülke sorunlarına duyarlı• Üretken• Eleştirel düşünen• İnsan haklarına saygılı• Demokratik	Alt Tema 2: Okul Yöneticisi Görevleri (f: 34) <ul style="list-style-type: none">• Okul geliştirmek• Farklı fikirlere önem vermek• Değişiklikleri takip etmek• Öğretmen gelişimi için etkinlik düzenlemek• Okul gelişimi için maddi kaynak bulmak• Çevre desteğini kazanmak
Alt Tema 3: Öğretim Süreci (f: 24) <ul style="list-style-type: none">• Aktif öğrenci• Düşünmeyi sağlayıcı• Üretimi sağlayıcı• Olumlu tartışma	Alt Tema 4: Öğretmen Görevleri (f: 22) <ul style="list-style-type: none">• Bilgi aktarıcısı değil• Öğrencilerin eleştirel düşünmesini sağlama• Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmesine destek verme
Alt Tema 5: Eğitim Programı (f: 20) <ul style="list-style-type: none">• Öğrencilerin bilgi düzeyindeki farklılıklara önem verme• Öğrencilerin becerilerindeki farklılıklara önem verme• Öğrencilerin çok yönlü gelişimi	Alt Tema 6: Yabancı dil öğretimi (f: 14) <ul style="list-style-type: none">• İngilizce öğrenmeye verilen önem

Öğretmenlerin küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkilerine ilişkin görüşleri, özellikle öğrenci nitelikleri ve okul yöneticilerinin görevleri konularında yoğunlaşmaktadır. Küreselleşmenin öğrencilerden beklenenleri ve öğrenci niteliklerini değiştirdiğini belirten öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda yer almaktadır:

Küreselleşme ile birlikte öğrencilerin insan haklarına saygılı, demokratik olması beklenmektedir. Bunlar her zaman öğrencilerde olması istenen özelliklerdi ama küreselleşmeyle birlikte daha önemli hale geldi.

Küreselleşme sürecinde öğrencilerin kitapta yazanları ezberlemesi istenmiyor. Her şeyden önce; kendine güvenen, dünya ve ülke sorunlarına duyarlı ve bu konularda bilinçli öğrencilerin yetiştirilmesi hedefleniyor.

Öğretmenlerin öğrencilere yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, küreselleşmenin özellikle öğrencilerden istenenleri değiştirdiği görülmektedir. Öğrencilerden istenenler ise, akademik alandaki başarıdan ziyade, bireysel ve sosyal hayata dönük becerilerin kazanılmasına odaklanmaktadır. Yönetici görevleri ve yöneticilerden beklentilerin değiştiğini belirten öğretmen görüşlerinden örnekler ise şu şekildedir:

Okul yöneticileri değişik fikirlere daha ılımlı bakıyorlar. Farklı fikirlere önem veriyorlar. Zaten yönetici olmaları gereği, değişiklikleri, yenilikleri takip etmeleri gerekiyor.

Küreselleşme okul yöneticilerinden beklenenlerde de değişiklikler yaptı elbette. Ama beklenenler ne kadar yerine getiriliyor orası ayrı bir konu. Yöneticiler artık sadece okulu yönetmekle yetinmemeli. Okulu her açıdan geliştirmek için çeşitli hizmetler üretmeli.

Okulunun ve öğretmenlerinin gelişiminden daha çok sorumlu hale geldiler. Öğretmenlerin gelişimi için etkinlikler düzenlemek, okulun gelişimi için maddi kaynak sağlamaya yönelik uygulamalar yapmak, çevrenin desteğini kazanmak gibi birçok sorumlulukları var.

Öğretmenlerin bir bölümü küreselleşmenin okul yöneticileri üzerinde olumlu değişiklikler yaptığını dile getirirken, bir bölümü ise küreselleşmenin okul yöneticilerine farklı sorumluluklar yüklediğini ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin sorumluluklarının değiştiğine vurgu yapan öğretmenler, okul yöneticiliği görevinin sadece okulu yönetmekle sınırlı kalmadığını ve okul yöneticilerinin, gerek okulun gerekse öğretmenlerin gelişiminden daha fazla sorumlu hale geldiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda farklı fikirlere önem verme gibi, her tür yönetim işleminin kapsamında yer alabilecek bir uygulamanın oluşumunda da, küreselleşme sürecinin etkisi olduğu dile getirilmiştir.

Öğretmenler küreselleşme süreci ile birlikte öğretim süreçlerinin niteliğinin değiştiğini düşünmektedirler. Küreselleşmenin etkileri konusunda öğretim sürecindeki değişimleri ön plana çıkaran öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Örneğin; küreselleşmeye bağlı olarak derslerde kullandığımız yöntemler bile değişiyor. Öğrenciyi derste daha aktif yapabilecek, bilgi ezberlemesinden ziyade düşünmesini, üretmesini sağlayacak yöntemler kullanılıyor.

Derslerde öğrencilerin konular hakkında olumlu tartışmalar yapması sağlanıyor. Böylece kendilerine ait fikirler üretiyorlar.

Öğretmen görüşlerinden küreselleşmenin öğretim sürecinde oluşturduğu en büyük değişikliğin, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünmesini sağlayacak etkinliklere daha fazla

önem verilmesi olduğu görülmektedir. Bu tür uygulamaların öğretim sürecinde daha önemli hale gelmesinde, küreselleşme ile birlikte çağın gereksinimlerinin değişmesi ve dolayısıyla yetiştirilmesi amaçlanan öğrenci profilinin de değişmesi etkili olabilir. Öğrencilerin sahip olması istenen özellikler, kuşkusuz çağın ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir. Bilgi ve teknoloji çağı olan günümüzde de, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.

Öğretmenler küreselleşmenin kendi görev ve sorumlulukları üzerinde de etkili olduğunu düşünmektedirler. Öğretmen görüşleri arasında bu konuda dile getirilen kavramları içeren örnek öğretmen ifadesi şu şekildedir: *Küreselleşme sürecinde öğretmenlerden beklenenler değişti. Öğretmen artık sadece kitapta yazan bilgileri öğrencilere aktaran kişi değil. Öğrencilerin eleştirel düşünmesini sağlamak, sosyal becerilerini geliştirmelerine destek olmak gibi çok çeşitli şeyler bekleniyor öğretmenlerden.*

Öğretmenlerin öğrenci ve öğretim sürecini konu alan görüşleri ile öğretmenlerin görevlerindeki değişimleri belirten görüşleri birlikte değerlendirildiğinde, bu üç temada birbirine paralel görüşlerin ifade edildiği görülmektedir. Öğrenciler tarafından kazanılması istenen niteliklerdeki değişimlere bağlı olarak, öğretim sürecindeki uygulamalar ve bu uygulamaları gerçekleştiren öğretmenlerin sorumlulukları değişmektedir. Bu nedenle, öğrencilerden beklentilerin değişmesinin, öğretim sürecinin niteliğinin ve öğretmen sorumluluklarının da değişmesine neden olduğu söylenebilir.

Öğretmenler küreselleşme sürecinin eğitim programını etkilediğini ifade etmiş ve bu etkinin de özellikle öğrenci farklılıkları ve çok yönlü gelişim üzerinde olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim programı konusunda görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerinden örnekler aşağıda yer almaktadır:

Eğitim programlarında öğrencilerin her yönden gelişimine önem veriliyor.

Eskisi gibi sadece şu konuyu öğrensin ve sınıfı geçsin mantığı yok.

Küreselleşme ile birlikte programlarda da, daha geniş çapta amaçlar var.

[Küreselleşmenin] öğrencilerden beklenenlere etkisi ile öğretim süreci ve programların hedefleri birbirleri ile uyumlu zaten. Programlarda farklı ilgi ve becerilere sahip öğrencilerin, bu farklılıklarına önem veriliyor.

Öğretmenlerin eğitim programındaki değişimler konusunda vurguladıkları kavramlar, küreselleşme sürecinde de sürekli konuşulan farklılık ve çok yönlülük kavramları olmuştur. Bu nedenle, küreselleşmenin genel felsefesinin eğitim programlarına da yansıdığı söylenebilir.

Küreselleşmenin eğitim sürecindeki en önemli etkisinin, yabancı dil konusunda olduğunu düşünen öğretmenler bulunmaktadır. Bu doğrultuda bildirilen görüşlerden örnek bir ifade şu şekildedir: *Küreselleşmenin eğitim sistemindeki en önemli etkisi İngilizce öğrenmenin daha önemli hale gelmesidir. Hatta İngilizce bilmek bile yeterli kabul edilmeyebiliyor. Başka dilleri öğrenmek de önemli hale geldi.*

Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Süreci Üzerinde Gözlenebileceği Düşünülen Olumsuz Etkileri Temasına Ait Bulgular

Küreselleşmenin eğitim süreci üzerinde gözlenebilecek olumsuz etkileri konusunda belirlenen alt temalar ve alt temalar altında yapılan kavramsal kodlamalar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3

Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Süreci Üzerinde Gözlenebilecek Olumsuz Etkileri Temasına Ait Alt Temalar, Kavramsal Kodlamalar ve Alt Temaların Kullanım Sıklığı (Frekans)

TEMA 3: Küreselleşme Sürecinin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Süreci Üzerinde Gözlenebileceği Düşünülen Olumsuz Etkileri	
Alt Tema 1: Türkçeye Verilen Önemin Azalması (f: 35)	Alt Tema 2: Öz Değerlerin Unutulması (f: 21)
<ul style="list-style-type: none">• Yabancı kelime kullanımı• Önlem	<ul style="list-style-type: none">• Aileye düşen görev• Eğitime düşen görev• Medyanın etkisi• İletişim araçlarının etkisi

Araştırmaya katılan öğretmenler, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine olumsuz etkilerinin ise; Türkçeye verilen önemin azalması ve öz değerlerin unutulması konularında olabileceğinden endişelenmektedirler. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

Doğrudan şöyle bir olumsuz etkisi var diyemem. Ama korkularım var. Öğrencilerimizin kendi öz değerlerini unutmasından korkuyorum. Böyle bir olumsuz etkisi olabilir. Ama bunun olmamasını sağlamak için ailelere ve yine eğitime görev düşüyor.

Çocukların televizyon, internet gibi iletişim araçları ve medya ile fazla ilgili olması, kendi değerlerimizi unutmalarına neden olabilir. Unuttular demiyorum

ama bu çok uzak bir ihtimal de değil. Aileler bu konuda çocuklarını bilinçlendirmeli.

Türkçeye verilen önemin giderek azalabilecek olması olumsuz etkisi olabilir. İngilizce bilmek Türkçeyi düzgün kullanmaktan daha önemli oldu. Gençler Türkçe konuşurken bile bir sürü yabancı kelime kullanıyorlar. Ama bu durum ilköğretim kademesinde değil de, ortaöğretimde daha çok gözleniyor bence. Ama zamanla ilköğretim öğrencilerinde de bu durum gözlenebilir. Bu yüzden gereken önlemler mutlaka alınmalı.

Öğretmenler belirtmiş oldukları her iki konuda da önlem alınması gerektiğini belirtmiş, özellikle öz değerlerin unutulmaması için ailelere ve eğitime büyük görev düştüğünü vurgulamışlardır. İletişim araçları ve medya etkisinin, çocukların öz değerlerini unutmalarına neden olabileceği ifade edilmiştir.

Öğretmenler, küreselleşmenin eğitim süreci üzerindeki etkilerini çoğunlukla olumlu bir tablo çizerek ifade etmişlerdir. Öğretmenlere küreselleşmenin etkileri sorulduğunda, hepsi öncelikle olumlu etkilerden bahsetmiştir. Olumsuz etkilerinin neler olabileceği sorulduğunda ise, sadece iki konuya değinilmiş ve söz konusu konulardaki etkilerin de gözleendiğinden değil, gözlenebilecek olmasından kaynaklanan korkularını ifade etmişlerdir. Bu nedenle, öğretmenlerin küreselleşmenin eğitim süreci üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu düşündükleri yorumu yapılabilir.

Öğretmenlerin Küreselleşme Kavramına Yükledikleri Anlamların, Küreselleşmenin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkisi

Küreselleşme kavramına yüklenen anlamlar ve küreselleşme sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkileri ana temalarının altında kodlanan alt temaların birlikte kullanılma durumları ve frekansları Tablo 4’de gösterilmiştir. Tablo 4’ün sol sütununda, iki farklı ana temanın alt temalarının birlikte kullanılma durumları ve frekansları, küreselleşme sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkileri temasının alt temaları altında hesaplanmıştır. Örneğin; öğrenci niteliği alt temasını kullanan 42 öğretmenin 33’ü kültür alt temasını, 2’si eşitlik alt temasını kullanmıştır. Tablo 4’ün sağ sütununda ise, küreselleşme kavramına yüklenen anlamlara ilişkin alt temalar altında dağılım ve frekanslar hesaplanmıştır.

Tablo 4

Tema 1 ve Tema 2’de Kodlanan Alt Temaların Birlikte Kullanılma Durumları ve Frekansları

Öğretmenlerin Küreselleşme Kavramına Yükledikleri Anlamın Küreselleşmenin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Kullandıkları Temalara Göre Dağılımı	Öğretmenlerin Küreselleşmenin İlköğretim Kademesindeki Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Kullandıkları Temalara Göre Dağılımı
Öğrenci niteliği (f:42) <ul style="list-style-type: none">• Kültür (f: 33)• Eşitlik (f: 2)• Benzeşme (f: 2)• Ekonomi (f: 5)	Ekonomi (f: 40) <ul style="list-style-type: none">• Okul yöneticisi (f: 21)• Öğrenci niteliği (f: 5)• Öğretim süreci (f: 4)• Öğretmen görevleri (f: 8)• Yabancı dil (f: 2)
Okul yöneticisi (f: 34) <ul style="list-style-type: none">• Ekonomi (f: 21)• Siyaset (f: 13)	Kültür (f: 37) <ul style="list-style-type: none">• Öğrenci niteliği (f: 33)• Öğretim süreci (f: 4)
Öğretim süreci (f: 24) <ul style="list-style-type: none">• Benzeşme (f: 16)• Kültür (f: 4)• Ekonomi (f: 4)	Siyaset (f: 24) <ul style="list-style-type: none">• Okul yöneticisi (f: 13)• Öğretmen görevleri (f: 2)• Yabancı dil (f: 9)
Öğretmen görevleri (f: 22) <ul style="list-style-type: none">• Ulaşım (f: 12)• Siyaset (f: 2)• Ekonomi (f: 8)	Benzeşme (f: 23) <ul style="list-style-type: none">• Öğretim süreci (f: 16)• Eğitim programı (f: 5)• Öğrenci niteliği (f: 2)
Eğitim programı (f: 20) <ul style="list-style-type: none">• Eşitlik (f: 15)• Benzeşme (f: 5)	Eşitlik (f: 17) <ul style="list-style-type: none">• Eğitim programı (f: 15)• Öğrenci niteliği (f: 2)
Yabancı dil (f: 14) <ul style="list-style-type: none">• Siyaset (f: 9)• Ulaşım (f: 3)• Ekonomi (f: 2)	Ulaşım (f: 15) <ul style="list-style-type: none">• Yabancı dil (f: 3)• Öğretmen görevleri (f: 12)

Tablo 4’de görüldüğü gibi, alt temaların her birinin kullanım oranı, bir alt tema altında büyük bir yoğunluk (% 50’den fazla) göstermektedir. Yani küreselleşmenin eğitim sürecindeki etkisine ilişkin görüşünün, benzer alt temada olduğu öğretmenlerin çoğunluğu, küreselleşmeyi aynı bağlamda tanımlamışlardır. Tam tersi şekilde, küreselleşmeyi benzer alt temada tanımlayan öğretmenlerin çoğunluğu, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecine etkisini de benzer alt temalar altında ifade etmişlerdir. Bu bulgu, öğretmenlerin küreselleşme kavramına yükledikleri anlamların, küreselleşmenin ilköğretim kademesindeki etkilerine ilişkin görüşleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Küreselleşmenin etkisinin öğrenci nitelikleri üzerinde olduğunu düşünen 42 öğretmenin 33’ü küreselleşmeyi kültür bağlamında; okul yöneticileri üzerinde olduğunu düşünen 34 öğretmenin 21’i ekonomi bağlamında; öğretim süreci üzerinde olduğunu düşünen 24 öğretmenin 16’sı benzeşme bağlamında; öğretmen görevleri üzerinde olduğunu düşünen 22 öğretmenin 12’si ulaşım bağlamında; eğitim programı üzerinde olduğunu düşünen 20 öğretmenin 15’i eşitlik bağlamında; yabancı dil üzerinde olduğunu düşünen 14 öğretmenin 9’u siyaset bağlamında tanımlamışlardır. Bu bulgu, küreselleşmeyi kültür bağlamında algılayan öğretmenlerin küreselleşmenin eğitim sürecinde en fazla öğrenci niteliklerini; ekonomi bağlamında algılayanların okul yöneticisinin görevlerini; siyaset bağlamında algılayanların yabancı dil öğretimini; eşitlik bağlamında algılayanların eğitim programını; benzeşme bağlamında algılayanların öğretim sürecini; ulaşım bağlamında algılayanların ise öğretmen görevlerini etkilediğini düşündüklerini göstermektedir.

Küreselleşmenin öğrenci niteliklerini etkilediğini ifade eden 42 öğretmenin 33’ü küreselleşme olgusunu kültür bağlamında yorumlamışlardır. Öğretmenlerin bu görüşe sahip olmasında, kültürel gelişmelerin en fazla çağın gerektirdiği birey profilinde, dolayısıyla yetiştirilmesi amaçlanan öğrenci niteliklerinde değişime neden olduğunu düşünmeleri etkili olabilir.

Küreselleşmenin eğitim programlarını etkilediğini belirten 20 öğretmenin 15’i eşitlik, 5’i benzeşme bağlamında küreselleşme olgusunu tanımlamışlardır. Bu bulgu, öğretmenlerin benzer biçimde yapılandırılan eğitim programları aracılığıyla, toplumların benzer özelliklere sahip olabileceğini ve bu şekilde toplumlar arasında her açıdan bir eşitliğin sağlanabileceğini düşündüklerini gösterebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Küreselleşmenin boyutları; ekonomik, teknolojik, siyasal ve kültürel boyut olmak üzere dört temel kategoride toplanmaktadır (Çınar, 2009). Öğretmenlerin küreselleşmeye ilişkin tanımlamalarına bakıldığında ise, teknoloji temasının küreselleşme tanımlamalarında kullanılmadığı görülmektedir. Birçok insan küreselleşmeyi teknoloji bağlamında tanımlamaktadır (Hyttén ve Bettez, 2008). Öğretmenler ise küreselleşme kavramını daha çok; ekonomi, kültür ve siyaset çerçevesinde tanımlamışlardır. Öğretmen tanımlamalarında, özellikle ekonomi teması ön plana çıkmıştır. Ekonomi, küreselleşmenin anahtarı olarak görülmektedir (Şentürk, 2008). Eğitim üzerindeki küresel baskı da, eğitimin amaçlarını ekonomik etkililik ve küresel rekabet çerçevesinde artarak şekillendirmektedir (Engel ve Rutkowski, 2008). Eğitimin amaçlarının ekonomi çerçevesinde şekillenmesine paralel olarak, eğitim çalışanları olan öğretmenlerin küreselleşmeye ilişkin görüşlerinin de ekonomi çerçevesinde şekillendiği belirlenmiştir. Teknoloji ile ilgili olabilecek iletişim araçları ve medya kavramına ise, küreselleşmenin eğitim süreci üzerinde gözlenebilecek olumsuz etkileri konusunda değinilmiştir.

Öğretmenler, küreselleşme sürecinin toplumlar arasında bir benzeşme oluşturacağını düşünmektedirler. Küreselleşme sürecinin, toplumlar arasında benzerlik sağlamasına yönelik çeşitli görüşler bulunmaktadır. Şen (2008), küreselleşmenin sadece dünya ölçeğinde bir bütünleşme veya benzeşmeyi ifade etmediğini, aynı zamanda heterojenlik ve farklılaşmanın da olduğu bir yapıyı ifade ettiğini belirtmektedir. Şimşek ve Ilgaz (2007) ise, küreselleşme sürecinin farklılıkları azaltıp ortak yönleri çoğaltarak, kültürlerarasında homojenleşmeyi sağladığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından küreselleşmenin en fazla etkilediği konu, öğrenci nitelikleri olarak ifade edilmiştir. Öğretmenler, küreselleşme süreci ile birlikte öğrencilerin eleştirel düşünen, dünya ve ülke sorunlarına duyarlı ve demokratik bireyler olarak yetiştirilmesinin amaçlandığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Çalık ve Sezgin (2005), bilgi toplumunda bireylerin yaratıcı ve sorgulayıcı özelliklere sahip olması gerektiğini ve bilgi çağındaki eğitimin yenilikçi insanlar yetiştirmeyi hedeflediğini belirtmişlerdir. Akçay (2003), küreselleşmenin etkisiyle, küreselleşmenin gerektirdiği insan tipinin değiştiğini ve bilgiyi kullanan insanın ön plana çıktığını ifade etmiştir. Ancak, eğitim ve küreselleşme hakkında yapılan birçok tartışmada eğitimin, çalışanları küreselleşmiş bir toplum için hazırlamada yetersiz kaldığı belirtilmektedir (Grant ve Grant, 2008). Araştırmaya katılan öğretmenlerin, küreselleşmiş bir toplumda bireylerin sahip olması gereken özellikleri bilmeleri, yetiştirilmesi

hedeflenen öğrencilerin de bu özelliklere sahip olması gerektiğinin bilincinde olmaları sevindirici bir bulgudur.

Balay (2004), küresel bilgi toplumunda oluşan eğitimsel değişimin, yeni şartlara uyum sağlayabilen öğrencilerin yetiştirilmesini ve bunu gerçekleştirmek için ise, eğitim programlarında değişikliklere gidilmesini gerektirdiğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler de, çağın gerektirdiği öğrenci niteliklerine vurgu yapmış ve aynı zamanda küreselleşmenin eğitim programlarını da etkilediğini dile getirmiştir. Kuşkusuz, küreselleşme sürecinde öğrencilerde olması istenen özelliklerin kazanımı, bu doğrultuda hazırlanacak eğitim programları ile mümkün olabilir. Özkan (2006) çalışmasında; öğretmenlerin, küresel eğitimin programda yer alması durumunda, küresel eğitimin, dünya sorunlarına duyarlı ve demokrasiyi benimseyen bireyler yetişmesine katkı sağlayacağına inandıklarını tespit etmiştir. Bu bulgu, araştırmada tespit edilen, küreselleşme sürecinin getirilerinin öğrenci niteliklerini ve eğitim programlarını etkilediği bulgusunu desteklemektedir. Henry, Lingard, Rizvi ve Taylor (1999), küreselleşme sürecinde ulus, kimlik ve vatandaşlık gibi kavramlar üzerinde yaşanan çekişmelerin, eğitim kurumlarının da söz konusu çatışmanın merkezinde yer almasına neden olduğunu ve bu çatışmanın, öğretimin hedefleri, programların odak noktaları ve içeriği çerçevesinde görüldüğünü belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi, eğitim programlarının odak noktalarındaki değişmelerin önemli bir bölümü, küreselleşme sürecinin sonuçlarından kaynaklanmaktadır. Küreselleşmenin eğitim programlarında değişikliklere neden olduğu bulgusuna paralel olarak Dağlı (2007), okulların küreselleşme açısından eğitim programlarında değişiklik yapması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmenler, küreselleşme sürecinin öğretim sürecinde ve öğretmen görevlerinde değişimlere neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulguyu destekler yönde, bugünün ve geleceğin öğretmenlerinin görevleri arasındaki farklılığa değinen Karaca (2008), öğretmenlerin üstlendikleri yeni rollere bağlı olarak; ders programlarının ve öğrenme-öğretme etkinliklerinin yeniden düzenlenmesi gerektiğini ve bu gibi durumların, öğretmen yeterliklerinde artışa neden olabileceğini veya bazı yeterlikleri ortadan kaldırmayabileceğini ya da değiştirebileceğini belirtmiştir. Küreselleşme sürecindeki yeni öğretim ihtiyaçlarına cevap verebilmek için, öğretmenlerin rollerinde birtakım değişiklikler yapılması gerekmektedir. Öğretmenler kullandıkları öğretim metotlarını gözden geçirerek, bir konuşmacı değil rehber rolü üstlenmelidirler (International Institute for Educational Planning [IIEP] Newsletter, 1998).

Öğretmenler, küreselleşmenin eğitim-öğretim işleriyle doğrudan ilgili unsurların yanı sıra, okul yöneticilerinin görevlerini de etkilediğini düşünmektedirler. Araştırmaya katılan

öğretmenler, küreselleşme sürecine bağlı olarak okul yöneticilerinin; okul geliştirme, çevre desteğini kazanma, öğretmen gelişimi için etkinlik düzenleme, değişiklikleri takip etme ve farklı fikirlere önem verme konularında daha fazla sorumluluk sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bu bulguları destekler yönde, Cerit (2004), küreselleşme sürecinde ilköğretim okulu yöneticilerinin niteliklerine ilişkin yaptığı çalışmada, sürekli gelişimi benimseme, çevre ile iletişim kurabilme, öğretmenleri destekleme, yenilikçi olma, yeni fikirlere açık olma ve katılımcı karar alma niteliklerini küreselleşme sürecinde olması gereken nitelikler arasında belirlemiştir. Küreselleşme süreci ile birlikte okul yöneticilerinin farklı fikirlere daha fazla önem verdiği bulgusuna paralel olarak, Balay (2004), küreselleşmeye bağlı olarak oluşan bilgi toplumunda, okul yöneticilerinin değişimi anlayabilmesi ve doğru yönetebilmesi gerektiğini ve okul yöneticilerinin hiyerarşik karar alma yerine birey ve gruplara danışmasının beklendiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, öğretmenler küreselleşme sürecinin ilköğretim kademesindeki eğitim sürecini olumlu yönde etkilediğini düşünmektedirler. Öğretmenler, küreselleşme süreci ile birlikte eğitim-öğretim sürecinin unsurlarından beklentilerin de değiştiğini belirtmişlerdir.

Eğitim sisteminin ve eğitim süreçlerinin küreselleşmenin gerektirdiği niteliklere sahip bireyleri yetiştirebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, eğitim sistemi ve eğitim süreçlerinin küreselleşme olgusu kapsamında analiz edilmesi ve küreselleşme sürecine uyum sağlamaya dönük çalışmaların yapılması gerekmektedir. Söz konusu uyum çalışmalarında; öncelikle öğretmenlerin küreselleşme süreci ve küreselleşmenin eğitim sistemi üzerindeki etkileri konusunda bilgilendirilmesine önem verilmelidir. Eğitim programlarının, küresel değişimlere paralel olarak dinamik bir yenilenme süreci içerisinde olması sağlanmalıdır. Okul yöneticileri, okullarındaki eğitim süreçlerinin küreselleşmenin gerekliliklerine yanıt verip vermediğini denetlemeli ve eğitim süreçlerinin küreselleşme süreci doğrultusunda yapılmasını sağlayacak uygulamaları düzenlemeli ve desteklemelidir.

Kaynaklar

Akçay, R.C. (2003). Küreselleşme, eğitimsel yoksunluk ve yetişkin eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 159 <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/akcay.htm> adresinden 14.10.2009 tarihinde ulaşılmıştır.

Aydemir, C. ve Kaya, M. (2007). Küreselleşme kavramı ve ekonomik yönü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* www.e-sosder.com, 6(20), 260-282.

- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Cerit, Y. (2004). Küreselleşme sürecinde ilköğretim okulu yöneticilerinin nitelikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(8), 1-11.
- Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Çınar, İ. (2009). Küreselleşme, eğitim ve gelecek. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(1), 14-30. http://www.keg.aku.edu.tr/yayinlar/2009/cilt2/sayi1/c2s1_2.pdf adresinden 14.10.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Dağlı, A. (2007). Küreselleşme karşısında Türk eğitim sistemi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 1-13.
- Doğan, E. (2002). Eğitimde küreselleşme. *Eğitim Araştırmaları*, 6, 87-98.
- Engel, L. C. & Rutkowski, D. J.(2008). Globalization and the Asia Pacific: an exploration of efficiency and equality aims of education. *Critical Studies in Education*, 49(2), 143-156.
- Grant, C. A. & Grant, A. (2008). Schooling and globalization: What do we tell our kids & clients? What are we being told? *Journal of Ethnic And Cultural Diversity in Social Work*,16(3), 213-225.
- Henry, M., Lingard, B., Rizvi, F., & Taylor, S. (1999). Working with/against globalization in education. *J. Education Policy*, 14(1), 85- 97.
- Hytten, K., Bettez, S. C. (2008). Teaching globalization issues to education students: What's the point?, *Equity & Excellence in Education*, 41(2), 168-181.
- International Institute for Educational Planning (1998). Education and globalization. *IIEP Newsletter*, 16(2), 1-14. http://www.unesco.org/iiep/eng/newsletter/1998/apre98.pdf?class=IIEP_PDF_pubs&page=Newsapre98&estat_url=http://www.unesco.org/iiep/eng/newsletter/1998/apre98.pdf adresinden 08.09.2009 tarihinde indirilmiştir.

- Karaca, E. (2008). Eğitimde kalite arayışları ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 61-80.
- Marcuse, P. (2001). Küreselleşmenin dili. (Çev: Ali Tartanoğlu), *Mülkiye Dergisi*, 25(229), 201-206 (kaynak yapıtın yayın yılı: 2000).
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB] (2005). Yeni ilköğretim programları ve yeni yaklaşımlar http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=778 adresinden 12.09.2009 tarihinde ulaşılmıştır.
- Özgür, B. (2006). Küreselleşme ve eğitim reformları. *Kıbrıs Yazıları*, 2, 123-135.
- Özkan, T. (2006). *İlköğretim öğretmenlerinin küresel eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Şen, B. (2008). Küreselleşme: Anlamlar ve söylemler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 135-150.
- Şentürk, İ. (2008). Küreselleşmenin Türkiye'deki eğitim fakülteleri üzerine finansman boyutunda etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 19-34.
- Şimşek, U., ve Ilgaz, S. (2007). Küreselleşme ve ulusal kimlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 189-199.
- Yıldız, S. (2006). Kültürün küreselleşmesi ve toplumsal boyutta medya etkinliğine yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 33-44.
- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden 07.09.2009 tarihinde ulaşılmıştır.

Summary

Globalization process influences many institutions and systems and also compels to renew in parallel with changes. Responding to the changes of age requirements and the changes in social expectations which arise depending on globalization process has become an

obligation. Changes in age requirements and social expectations as a result of the globalization require education systems' and also schools' being in a regenerative process. For this reason, it is important to analyze the effects of globalization process on education system and schools within the globalization phenomenon. Especially, analyzing the globalization concept and the effects of globalization on education process through the viewpoints of the teachers will be more helpful for getting applicable knowledge.

In this research, it is aimed to determine the meanings which primary school teachers understand from globalization concept and to determine the primary school teachers' views about the effects of globalization on education process in primary education. In this research, these questions were tried to be answered:

1. What do primary school teachers understand from the concept of globalization?
2. What are the views of the primary school teachers about the effects of globalization on education process in primary education?
3. Do primary school teachers' views about globalization affect teachers' opinions on the effects of globalization on education process in primary education?

Qualitative techniques were used in this study. The participants of the research were 43 primary school teachers who work in Adana province. Participants were chosen by using homogeneous sampling because it was aimed to work with participants from similar grades. Interview form was used while collecting data. Interview form consisted of three main questions and five probes. Questions and probes were intended to determine teachers' opinions related to meaning of globalization and the effects of globalization on primary education process. Content and descriptive analysis techniques and numerical analysis of qualitative data were used to analyze the data.

At the end of the analyzing process, three main themes were determined. These main themes are; the understandings of globalization concept, the effects of globalization process on education process in primary education and estimated negative effects of the globalization on education process in primary education. Based on these three main themes, 14 sub-themes were determined. In numerical analysis of qualitative data, repetition (usage) frequencies of sub-themes were calculated. In this way, the sub-themes which were considered as the most important ones by primary school teachers were determined. Based on the sub-themes, conceptual codifications were made. The examples of teachers' expressions which represent different sub-themes and conceptual codes were given.

In order to determine whether the understandings of the teachers on the globalization concept effect their opinions concerning the effects of the globalization on education process

in primary education, the frequencies of using sub-themes together related to the themes of the understandings on the globalization concept and the effects of globalization process on education process in primary education were calculated.

As a result of the research, it has been determined that teachers' opinions on the effects of globalization on education process in primary education concentrate under the topics of student characteristics, teacher assignments, tasks of school administrators, teaching process, training programs and foreign language teaching. Teachers think that globalization changes at most student characteristics and tasks of school administrators respectively.

Teachers' opinions on the globalization concept concentrate under the topics of economy, politics, culture, likeness, equality and transport. Teachers' opinions on the globalization concept concentrate at most under the topic of economy, culture and politics respectively. It has been determined that teachers' understandings of globalization have a decisive effect on the teachers' opinions on the effects of globalization in primary education. Teachers who indicate that globalization affects mostly the characteristic of students describe the globalization concept largely under the topic of culture; teachers who indicate that globalization affects mostly the tasks of school administrators describe the globalization concept largely under the topic of economy.

It is suggested that teachers should undergo an educational process to be informed about the effects of globalization on education process. So that, teachers can be more conscious about globalization and can take necessary measures to manage the education process by taking advantages of the globalization. Teachers who know returns of globalization can construct the education process on account of this direction (according to returns of globalization) and enable students to grow up with the necessary qualifications of the age. Teachers have important roles in the quality of educational services and their taking the age requirements and social expectations into account will create very important added-value.